

<groppf>

PORTO2001

– BRIDGES TO THE FUTURE

INNEHÅLL

Sammanfattning	2
• Svensk	
• Engelsk	
Inledning	4
Bakgrund	5
• Kulturhuvudstadsåret	
• PORTO2001	

Metod	6
• Före resan	
• Under resan	
Resultat	7
• Organisationens röst	
• Folkets röst	
• Vår röst	
Adresslista	12
Bilaga 1 och 2	13

Sammanfattning

Under delkursen *Lärande I Arbeta* på projektledarutbildningen Kulturverkstan i Göteborg, valde vi att undersöka projektet Kulturhuvudstadsåret PORTO2001, genom att besöka staden under en vecka.

PORTO2001 är ett privat bolag och har haft en budget på 2,15 miljarder svenska kronor. Projektet är delat i två, där den ena delen består av ett kulturutbud och den andra av en omfattande stadsombyggnad. Denna modell har tagits fram i linje med PORTO2001:s målsättning; att förnya staden och öka den kulturella medvetenheten.

Vi reste till Porto med följande frågeställningar: *Hur tillgängligt är Porto som Kulturhuvudstad? Till vem riktar sig programmet och är delaktigheten förankrad hos den stora allmänheten i Porto med omnejd?* För att få svar på dessa frågor har vi intervjuat representanter för organisationen, journalister och folk på gatan, samt tagit del av projektet under vår besöksvecka.

Under våra samtal med organisationen framgick det att PORTO2001 framför allt har inriktat sig på nationell, och i viss mån nordspansk, marknadsföring. Projektet skulle främst vara tillgängligt för Portugiser och i synnerhet för Porto-bor. Förutom mer traditionell kultur som musikkonserter, teaterföreställningar och utställningar, innehöll kulturprogrammet gatuteatrar och seminarier med mer "folkliga" teman. Specialpriser för ungdomar och ett subventionerat busskort var andra exempel på försök att göra projektet tillgängligt. För att ytterligare förankra kulturen bland stadens alla invånare har man arbetat med programdelen *Community Involvement*, där skolor, idrott och minoritetsgrupper har prioriterats. CI har dock utsatts för både intern och extern kritik med hänsyn till genomförandet. Övrig kritik vad gäller tillgänglighet har riktats mot att stadens infrastruktur i princip har havererat och att biljettpriserna varit för höga. Dessutom tycker invånarna att det delats ut för många VIP-biljetter och att sommarens program varit bristfälligt.

En majoritet av Portos invånare är annars nöjda med Kulturhuvudstadsåret och hoppas att framtiden kommer ge mer. Projektets slogan, "Bridges To the Future", verkar ha fått fäste. Själva upplever vi att Kulturhuvudstadsåret bara delvis varit tillgängligt. Vi tycker att *Community Involvement* borde haft högre prioritet och att den omfattande stadsrenoveringen har krockat med kulturevenemangen. Frågan är också om inte projektet hade vunnit på bättre marknadsföring internationellt.

Vi tror dock att projektet i stort har varit bra för Porto. Kulturen har blivit en mer naturlig del i invånarnas vardag och dessutom har man för en gångs skull lyckas ändra fokus på kulturhändelser från Lissabon till Porto. Inom *Community Involvement* har man lyckats få det civila samhället att nätverka, vilket är något nytt för Portugal. Om projektet verkligen har byggt broar till framtiden återstår att se.

English Abstract

During the course "Learning By Doing" at the project management school Kulturverkstan, in Gothenburg, Sweden, the students are assigned to study a cultural project abroad. Our group did choose one of the two European Cultural Capitals: PORTO2001. We went to Porto with the following questions:

*How available is Porto as a Cultural Capital for the citizens and visitors?
Is the programming set to meet different peoples interests?*

In the search for answers we interviewed representatives from PORTO2001, journalists and citizens. The information we obtained, showed that the efforts in marketing the projects primarily had been national and not aimed at the international market.

PORTO2001 is a giant project divided into two major parts; *Cultural Programming* and *Urban Renewal*. The cultural programming includes all kinds of cultural expressions – from opera to street theatre – in an attempt to involve the "non-cultural consumer" as well as the traditional visitor. The project has also a special part of the programming called *Community Involvement* where schools, sports and minorities has priority.

Urban Renewal has resulted in a massive restructure of the city and it's communication system. The effects of this has, according to many citizens, damaged the cultural part of the project. Apart from this, criticism has been heard about expensive tickets, if there were any left. VIP-tickets has been scattered around and the summer programming proved to be weak. Despite the criticism, the citizens of Porto seems to be pleased with the project in all.

With our questions in mind, we believe that PORTO2001 only partially has been available for everyone. We think that more efforts should have been made to include the general public and that the project would have gained from more international marketing. All in all, we still believe that PORTO2001 has been good for Porto and has made the culture a more natural part of peoples daily life. If its really has built "Bridges To the Future", as the slogan promises – is yet to see.

A view of the bright nights of Porto.

Inledning

När decembermörkret sänkte sig över Göteborg och det första adventsljuset tändes reste vi till Porto; en av årets två kulturhuvudstäder i Europa 2001. Under en intensiv vecka upplevde vi kulturhuvudstaden dels som besökare dels som intervjuande kulturarbetare. Det blev en resa mellan olika kulturer, intressanta möten och en inblick i kulturhuvudstadens administrativa arbete.

Vårt syfte med resan var att undersöka hur tillgängligt Porto är som kulturhuvudstad. Till vem riktar sig programmet och är delaktigheten förankrad hos den stora allmänheten i Porto med omnejd? Det som gjorde att vi blev intresserade av detta projekt var dels för att gruppen kunde enas om ett gemensamt projekt som alla kände sig engagerade och delaktiga i och dels för att vi hade Stockholms kulturhuvudstadsår i färskt minne där kritiken var svidande och frågetecknen många.

Vår rapport är en upplevelsebaserad redogörelse där våra egna iakttagelser och möten med Portos invånare ligger till grund. Dessa möten har blandats med intervjuer då medlemmar ur kulturhuvudstadens administrativa personal och mindre kulturella organisationer har kommit till tals. Vi har uppfattat både kritiska och positiva röster som även blandats med olika tankar och värderingar. Vår rapport är ett försök att objektivt beskriva hur detta kulturhuvudstadsår uppfattas av stadens olika invånare och hur tillgänglig den är för oss alla. Under rubriken "Vår röst" summeras våra egna upplevelser och tankar.

Kanske kan denna rapport väcka ett intresse och skapa en debatt kring projektet "Kulturhuvudstadsår" och till vem ett sådant projekt egentligen riktar sig till. Hur viktigt är det med tillgängligheten i ett projekt och hur kan man nå ut till en stor publik och dessutom bibehålla trovärdigheten och få människorna att känna delaktighet?

Högt under takåsarna i Porto. Betagande utsikt med floden Douro i bakgrunden.

Bakgrund

Kulturhuvudstadsåret

Varje år utses en eller flera städer till kulturhuvudstäder. För 2001 utsågs de två hamnstäderna Porto (Portugal) och Rotterdam (Nederländerna), detta beslutades 1998. Städerna hade ansökt om att bli kulturhuvudstad och i bedömningen av de sökande tittar man på vad de har att erbjuda kulturellt. Det kulturella skall vara levande och kunna tillföra och erbjuda Europa något. Om det utses flera städer skall dessa ligga i olika delar av Europa och på det viset spegla den kulturella mångfald som finns. EU bidrar inte ekonomiskt till projektet.

Projektet ”Europas kulturhuvudstad” skapades 1985 under ett möte med Europeiska Unionens råd. Detta årliga program har som syfte att väcka intresse för de europeiska städernas kulturella rikedom och mångfald men även att vara en påminnelse om det gemensamma europeiska kulturarvet. Programmet skall föra det europeiska folket närmare varandra.

Det sägs i EUs proposition att för de städer som blir utsedda får detta år ett symboliskt värde. Man får en positiv uppbäckning för att man har något kulturellt att tillföra som i sin tur kan leda till ökade inkomster i form av turism och eventuella investeringar.

PORTO2001

Portos kulturprogram är digert och deras föresatser är att bygga broar till framtiden genom nya kulturella projekt men även att investera i nya byggnader och förändra stadskärnan. I det kulturella blocket ingår särskilda program för City festivals, Fine Arts and Architecture, Performing Arts, Science, Community Involvement, Litterature, Music, Thought och Odysseys of Images.

Organisationen bakom PORTO2001 vill skapa en ny kulturell mångfald som skall fortsätta att utvecklas efter årets slut. De vill framhålla både ”finkulturen” och folkets egna kulturella projekt och vill därmed både investera i gamla och nya projekt. PORTO2001 har formen som ett eget bolag och är inte politiskt styrt. De har en ursprunglig budget på 2,15 miljarder svenska kronor. På grund av att Porto fick sin utmärkelse så sent som 1998 har organisationen vuxit i takt med projektets utvidgande. I den centrala ledningsgruppen ingår 19 människor med Maria Teresa Lago som ordförande och totalt arbetar ca. 80 personer i organisationen PORTO2001 .

Moderna muséet i Porto – en utsökt byggnad designad av Portos mer berömda profiler: arkitekten Alvaro Siza.

Metod

Före resan

Den första kontakten vi fick med Kulturhuvudstadsåret PORTO2001 var via organisationens hemsida. Den visade på en stor bredd i programmet och var både snygg och proper, men saknade information på engelska. Via PR-avdelningen, som även blev vår väg in i organisationen, begärde vi därför ett översatt program för vår aktuella besöksvecka. Det tog ett par veckor att få denna information, vilket vi tyckte var lång tid för en relativt enkel förfrågan.

Under tiden kontaktade vi Portugals turistbyrå (ICEP) i Stockholm. Där hade de relativt lite information om PORTO2001; materialet vi fick innehöll endast generell information om Portugal, en reklambroschyr från PORTO2001, samt en enkel karta över Porto.

På det hela taget visade det sig vara svårt att få tag på information under förarbetet. Vi lämnades att "luska fram" kunskap på annat håll, det vill säga på Internet och via personliga kontakter. Vi pratade med tv. Vi telefonerade. Vi lånade böcker. Vi surfade överallt. Vi blev pålästa.

Under resan

Vår metod under vistelsen i Porto byggde på intervjuer och vårt eget deltagande i Kulturhuvudstadsåret, och dokumenterades med video, foto och dagboksanteckningar.

Vi talade med representanter för PORTO2001, folket på gatan, olika turistinformationer och tidningen Journal de Noticias. Vi besökte ett antal museer, vandrade i parker, smakade på Portvin, njöt av en adventsmässa och såg solen försvinna ner i Atlanten.

Vid vårt första möte med organisationens PR-avdelning, där även en representant för marknadsavdelningen satt med, visade det sig att vår bild av jätteprojektet PORTO2001 inte stämde helt. Något som inte framgått tidigare var att PORTO2001 är ett tvådelat projekt bestående av kulturprogrammet och något som kallas Urban Renewal. Detta innebär en massiv ombyggnad av stadens vägnät, nybyggnationer och renoveringar samtidigt som en omstrukturering av det allmänna kommunikationsnätet genomförs. Detta gjorde att vi fick en hel del nya frågor som krävde sina svar.

Under veckan hade vi en kontinuerlig kontakt med PR-avdelningen. Vi guidades runt i staden och möttes av stor samarbetsvilja; bland annat fick vi tillgång till projektets budget och vissa utvärderingar. Genom PR-avdelningen ordnades även ett möte med Community Involvement, vars uppgift är att locka icke-konsumenter av kultur till deltagande (se nedan).

Förutom att vi hade informella samtal med både besökare, kulturutövare och invånare i Porto, genomförde vi också gatuintervjuer och besökte Portos tre turistbyråer; ICEP, Portugals egen turistinformation, PORTO2001, organisationens egen turistinformation, och Porto stad turistbyrå.

Organisationen

I det här avsnittet redogör vi för vad PORTO2001's organisation anser om projektets tillgänglighet. Underlaget är intervjuer med personer på fyra olika avdelningar inom organisationen: PR, Marketing, Community Involvement och PORTO2001's turistbyrå.

Vi har delat upp redogörelsen i två delar: *Vad som varit tillgängligt och Vad som inte varit tillgängligt.*

Tillgängligt

När hela Kulturhuvudstadsåret skulle marknadsföras valde man att satsa på Portugal (främst Porto-regionen och Lissabon) och Spanien (främsta norra).

Satsningen koncentrerades på att föra ut information via media. I tidningsväg var det främst *Jornal de Noticias*, som är den största lokala tidningen, som rapporterade. De har varit officiell samarbetspartner under året och har förbundigt sig att rapportera om händelser i anslutning till P2001. Organisationen har även annonserat i andra tidningar. Nationell TV har haft ett kortare program om vad som hänt under dagen. Varje söndag har de ett längre program med reportage från veckans händelser och en uppdatering om vad som kommer att hända i nästkommande vecka. I övrigt har man annonserat på bussar och busshållplatser och i Spanien har man haft bl.a. gigantiska reklamballonger.

Ett av PORTO2001's främsta mål var att väcka "non cultural-consumers" intresse för kultur. Därför hade programdelen *Community Involvement* ett särdeles viktigt uppdrag.

Deras inofficiella slogan var "cultural citizenship" och de hade tre målgrupper: skolor, idrott och en specialgrupp bestående av: handikappade, minoriteter, gamla, unga m.m.

Innan Kulturhuvudstadsåret började, skickades en förfrågan till alla organisationer (700st) om och hur de ville delta i PORTO2001. De fick in 800 förslag och de godkände en tredjedel, vilka slutligen resulterade i 50 projekt med 50 organisationer. Därför anser arbetsgruppen att tillgängligheten för samhället var hög.

Community Involvement ansåg tyckte också att de hade ökat tillgängligheten för allmänheten att ta kontakt med de styrande eftersom arbetsgruppen i många fall blev en länk mellan allmänhet och staten. Detta var inget som de planerat utan något som kom naturligt. *Community Involvement* tyckte också att de hade ökat tillgängligheten mellan de olika organisationerna eftersom de, som arbetsgrupp, hade tryckt på för ett nätverkande av de olika organisationerna. Detta hade lett till att dessa hade börjat prata med varandra och sett till gemensamma mål och därigenom bildat nätverk.

Av de tre olika målgrupperna var det skolorna som fick den största biten. Alla skolor var inblandade i olika arrangemang med PORTO2001 som utgångspunkt. Ett av det mest omfattande projektet var Internetskolan. Samtliga klasser i hela Porto skulle göra en egen hemsida. Detta gav både lärare och elever ett verktyg att göra resten av världen tillgänglig för skolan. Ett annat lyckat projekt var att involvera allmänheten var de så kallade fotbollsdiskussionerna – samtal på traditionella caféer med författare och spelare om fotboll.

Förutom *Community involvment* hade organisationen, enligt PR-avdelningen, gjort en hel del för att göra projektet så tillgängligt som möjligt. De hade t.ex en förslagslåda utanför, där folk kunde risa och rosa evenemangen. Förslagslådan fungerade bäst i början, men i dagsläget fungerar den mest som en symbol.

I början fanns även en telefonlinje dit folk kunde ringa och få svar på frågor om PORTO2001. Dock lades linjen ned efter några månader, mest beroende på att den som jobbade med telefonlinjen inte hade all information, vilket gjorde att folk ändå ringde till PORTO2001-kontoret. Nu var det de själva som höll kontakten med allmänheten och de tyckte att de var väldigt tillgängliga eftersom deras kontor låg ganska centralt och det var "bara att komma upp och prata med oss".

De flesta evenemang krävde biljetter, men alla gatuevenemang var gratis. Många arrangörer hade sänkt priserna och det fanns även specialpriser för ungdomar. Under en teaterfestival kunde man bli köpa en "all you can see"-biljett. Ett samarbete med kollektivtrafiken resulterade i att man kunde köpa ett PORTO2001-busskort för tre dagar. Detta gjorde att PORTO2001 ansåg att de uppfyllde sina mål med att göra Kulturhuvudstadsåret tillgängligt för de som vanligtvis inte konsumerar kultur.

Ett av de största projekten inom PORTO2001 blev *Urban Renewal*. Tanken var att göra hela staden mer tillgänglig för allmänheten genom att t.ex. bygga en tunnelbana. Detta var ett mer långsiktigt projekt som man ännu inte kunde se effekterna av.

Lite av tillgängligheten under veckan vi var i Porto – musik även för den yngre publiken.

Inte tillgängligt

På intervjuerna lyste en del kritik igenom och det vill vi kommentera här:

* Platsbrist - i början var det ett väldigt tryck på arrangemangen, och det var ofta utsålt. Därför trodde allmänheten, när trycket började lätta, att det fortfarande var så. Detta gjorde att det inte var så mycket folk på en del arrangemang. Organisationen har dock försökt att ändra evenemangen så att de blir mer tillgängliga, t.ex. fler gatuevenemang.

* En personlig konflikt har pågått under en längre tid mellan presidenten för Kulturhuvudstadsåret och stadens borgmästare. Det har alltså varit av personlig karaktär och bråket har lett fram till direkt elaka kommentarer som både har bromsat och skadat organisationen och Kulturhuvudstadsåret.

* *Community Involvement* kallade olika organisationer till 5 st möten i planeringsstadiet -98. Dessa träffar handlade om planering av kulturprogrammet och dess innehåll. Till organisationen för *Community Involvement* stora förvåning dök endast 15% av 700 st organisationer upp till dessa möten. Organisationerna tog inte tillvara den möjlighet de hade att påverka.

* Organisationen medgav att "Urban Renewal"-projektet hade, under tiden saker och ting byggdes, minskat tillgängligheten i staden. De sade att de fått mycket kritik från allmänheten angående ombyggnaderna, men detta skulle komma att ändras till motsatsen när allt var klart.

* Eftersom organisationen hade satsat på att marknadsföra sig i Portugal och Spanien insåg de samtidigt att resten av Europa hade blivit åtsidosatts vad gäller information.

Folkets röst¹

I början av året var förväntningarna på PORTO2001 skyhöga. Många av stadens invånare såg Kulturhuvudstadsåret som en möjlighet att bevisa för Portugal - och framför allt för storebror Lissabon - att Porto inte bara är en portvinsproducerande arbetarstad, utan ett blomstrande kulturmecka. Projektet - Bridges To the Future - skulle bli startskottet till det nya Porto och kunde lösa såväl hälso- och transportproblem som sociala orättvisor.

Trots att PORTO2001 omöjligt har kunnat leva upp till dessa förväntningar, verkar den allmänna opinionen ändå vara positivt inställd till året som gått. Statistik som vi har tagit del av² visar att så många som 80 procent av invånarna fortfarande i oktober tyckte att Kulturhuvudstadsåret var viktigt för staden.

Våra egna intervjuer på gatan ger en liknande bild. De flesta personer som vi talat med har tagit del av projektet på något sätt och en majoritet tror att Kulturhuvudstadsåret har varit bra för Porto - och i synnerhet för stadens framtid. Det är nämligen just broarna till framtiden man hoppas på. Organisationen har lyckats förankra tanken om att PORTO2001 bara är början på en positiv utveckling, och invånarna bedömer därför ofta året utifrån det.

Många anser att den omfattande stadsrenoveringen på sikt kommer att berika staden, och att bil- och kollektivtrafiken kommer att förbättras. Dessutom tror man att projektet har gett staden bra marknadsföring både nationellt och internationellt, samt att invånarnas kulturella medvetenhet har ökat. Bakom denna framtidsoptimism har vi dock kunnat skönja en bubblande och bitvis hård kritik mot genomförandet av Kulturhuvudstadsåret. Kritiken består i huvudsak av följande punkter:

- För många ombyggnationer
- För höga priser
- För många VIP-biljetter
- Dåligt program under sommaren
- *Community Involvement*

Ombyggnationer

Tack vare nämnda *Urban Renewal* har Porto genomgått en gigantisk renovering under hela 2001, något som ska fortsätta i samma omfattning fram till 2004, då Portugal är värd för fotbolls-EM. Ofrånkomligt har alla renoveringar och nybyggnationer resulterat i dålig framkomlighet och irriterade Porto-bor. Många tycker att renoveringen borde ha gjorts tidigare, eftersom den nu krockar med kulturutbudet och skrämmer bort turister under en period när staden har så mycket att bjuda på. Det har samtidigt varit svårare att besöka och ta del av alla kulturella evenemang, helt enkelt för att kommunikationerna har fungerat dåligt.

Priser

Enligt *Jornal de Noticias* är lönenivåerna i Portugal relativt låga. Samtidigt har det kulturella intresset i arbetarstaden Porto traditionellt sett varit bristfälligt; invånarna har inte varit vana att betala särskilt mycket för kulturen.

Mot bakgrund av detta har årets kulturutbud kritiserats hårt, eftersom biljetterna till arrangemangen ofta varit dyra och därmed otillgängliga för många människor. Kritikerna menar att PORTO2001 borde ha lagt utbudet, och därmed biljettpriserna, på en lägre nivå för att göra projektet mer tillgängligt.

VIP

Ett högt antal VIP-biljetter har delats ut till journalister och sponsorer inför många arrangemang, vilket har drabbat de som faktiskt har velat och haft råd att gå. I många fall, till exempel under

gratisföredraget med Dalai Lama i november, har VIP-biljetterna inte utnyttjats och bänkraderna gapat tomma, vilket förstås skapat besvikelse och frustration.

Tillsammans med de höga priserna har (de oanvända) VIP-biljetterna gjort att PORTO2001 anklagats för att vara ett elitistiskt projekt, framför allt under det första halvåret när detta var som mest förekommande.

Sommaren

Under sommarmånaderna juni, juli och augusti gick projektet på lågvarv. Ett fåtal arrangemang anordnades, inga stora gäster var inbjudna och det kulturella utbudet dåligt. Anledningarna till detta är oklara, men elaka tungor talar om en lat organisation som ville ha semester, medan andra tror att bakslaget från årets fem första månader, då 70 procent av budgeten spenderades, var orsaken.

Hur som helst visar opinionsundersökningar³ från denna period på ett missnöje; bara drygt 51 procent av de tillfrågade tyckte nu att Kulturhuvudstadsåret var viktigt, att jämföra med februari 92,5 procent och nämnda 80 procent i oktober. Porto-borna frågade sig varför organisationen inte prioriterade högsäsongen, då invånarna själva hade större möjlighet att ta del av evenemangen och antalet turister ju steg avsevärt.

Community Involvement

Kritiken mot Community Involvement fanns både inom och utanför organisationen. Både representanter för CI själva och för Jornal de Noticias ansåg att denna del av projektet har underprioriterats jämfört med de andra programdelarna.

För det första fick CI minst del av den totala budgeten, nämligen 9,25 procent. Förutom att detta ledde till begränsade möjligheter att genomföra projekt, gjorde det också att CI inte kunde marknadsföras på ett nödvändigt sätt.

För det andra omöjliggjordes instabila och oetablerade kulturorganisationers medverkan i Kulturhuvudstadsåret av de krav som ställdes vid urvalsprocessen. 1999 anordnade PORTO2001 en tävling för att få in projektförslag, där ett av kriterierna för antagning var att "en etablerad organisation med god överlevnadsförmåga" skulle ligga bakom förslaget. Detta uteslöt automatiskt de mindre och nyare projektidéerna, till vilka fattiga och mindre organisationer ofta hör.

1 Denna text bygger på samtal med folk på gatan, tidningen Jornal de Noticias och representanter från avdelningen Community Involvement.

2 Se bil. 1, sidan 12

3 Se bil. 2, sidan 12

En annorlunda och trevlig bostad för våra bevingade vänner – åtminstone för de som finns i parken vid Kristallpalatset.

Vår röst

Vi har under en hektiskt vecka studerat ett projekt i kolossalformat. Våra samlade intryck har varit att projektet upplevts som alltför elitistiskt, dyrt och skapat onödiga problem för infrastrukturen. Frågan är om befolkningen ville ha ombyggnaden av staden från början och om det i framtiden kommer att ses som en vettig investering.

Inget arbete har lagts på den internationella tillgängligheten, vi hade bl.a. svårigheter att få ett schema för besöksveckan på engelska, vilket tydligt visade vilken nivå den internationella informationen hade lagts på. Detta är i linje med deras mål men det går emot reglerna från EU att Kulturhuvudstadsåret skall göras tillgängligt för hela Europa.

Alla har arbetat intensivt med något som faktiskt skall räcka ett helt år och vara något som alla invånare kan ta del av och kunna känna stolthet inför. Arbetet har dock till viss del blivit lite övermaga; att bunta ihop kulturprojektet med upprustningen av staden är att skapa mer problem än underlätta för invånarna att delta i kulturevenemang. En fråga som vi tycker kräver mer undersökning är om det är rimligt att ett sådant gigantiskt projekt kan involvera allmänheten. Att förankringen kanske minskar ju större projektet blir.

Trots den massiva organisationen hade förvånansvärt lite ansträngning lagts på Community Involvement – den del i projektet som enligt deras egna mål kanske borde haft den största delen av kakan. Dock var de flesta av deras projekt lyckade och ambitionsnivån hög. De som jobbade där gav en stark bild av hur det kunde ha sett ut om de fått mer resurser. Dessutom verkade det som om de hade, i mitten av året, börjat satsa mer på gatuevenemang och gratis konserter. Detta gjorde PORTO2001 mer tillgängligt för allmänheten, en bra flexibel utveckling för hela projektet tycker vi. Förankringen ökade hos allmänheten men tyvärr något för sent.

Sammanfattningsvis tycker vi att Kulturhuvudstadsåret har gjort en hel del för kulturtillgängligheten. Ingen i Porto har kunnat missa att det har pågått en kultursatsning i staden. De har också lyckats föra över den i så vanliga fall massiva fokuseringen på Lissabon till det annars eftersatta Porto.

Vi blev också, som många Portobor, betagna av den vackra inramningen som PORTO2001 hade skapat i form av lampuppsättningar på stan, något som harmoniserade med den vackra stadsbilden med gamla sekelskifteshus, mjukt slitna kullerstensgator och den hänförande utsikten mot floden Douro.

Vad som kommer att hända får vi se. Kanske blir det som de önskat: att detta blir en start för Porto som kulturstad. En start på ett större samarbete där organisationer, kommun och kulturarbetare arbetar i nätverk. I alla fall har de flesta inom kulturlivet och det civila samhället fått en skjuts ut på bron mot framtiden...

Den illustra samlingen består av deltagarna i <groppf> och våra vackra ciceroner – Christina och Maria. Värmen, solen och en välvillig vakt hjälpte till att förgylla denna eftermiddag

Adresser, länkar och kontakter m.m.

Grupp F

Anna Svensdotter: anna.svensdotter@kulturverkstan.net

Katarina Karlsson: katarina.karlsson@kulturverkstan.net

Heidi Vuoppola: heidi.vuoppola@kulturverkstan.net

Oskar Ekström: oskar.ekstrom@kulturverkstan.net

Jesper Jones: jesper.jones@kulturverkstan.net

Hemsida: www.kulturverkstan.net/porto

PORTO2001

Marketing: Maria Leite mmleite@porto2001.pt

P.R.: Christina Coelho ccoelho@porto2001.pt

Community involvment: Pedro Pombo apombo@porto2001.pt

Hemsida: www.porto2001.pt

Portos resebyrå

Pedro Medeiros: turismo.central@mail.telepac.pt

Hemsida: www.portoturismo.pt

Journal de noticias

Sergio Almeida: noticias@jnoticias.pt

Hemsida: www.jn.pt

Bilaga 1

Bilaga 2

